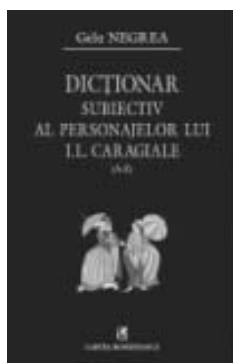

Despre Caragiale, în post(post)modernism – Gelu Negrea, *Dicționar subiectiv al personajelor lui I.L. Caragiale (A-Z)*, Editura Cartea Românească, București, 2009, 384 p^{*}

Oana Contoman

Între definiția fermă și precisă a *dicționarului*, pe de o parte („formula canonică de luare în stăpânire și de configurare bazată pe un *pattern* general acceptat a geografiei de ansamblu și a detaliilor unui spațiu oarecare – lingvistic, literar, filosofic, tehnic, artistic, științific etc.” – p. 5) și fluiditatea semantică a termenului de *eseu*, respectiv versatilitatea speciei literare („scopul său este, în primul rând, de a problematiza realitatea ori de a-i revela fațetele misterioase, ascunse gândirii comune și mai puțin de a oferi dezlegări, soluții, rezolvări” – p.6), Gelu Negrea propune, într-o carte apărută în 2009, la editura Cartea românească, și intitulată *Dicționar subiectiv al personajelor lui I.L. Caragiale (A-Z)*, o subdiviziune a acestuia – *dicționarul-eseu*.

După nou-patentata metodă a *strușo-cămilei*, după cum mărturisește autorul într-un paratekst intitulat *Un fel de prefață*, intenționează să pună în criză rigoarea și pedanteria dicționarului prin supradeterminarea subiectivă a structurii întregului volum. Instrument al lecturii critice și pârghe de recalibrare a metadiscursului centrat pe opera caragialiană, subiectivitatea, deschis asumată, permite, în opinia autorului, un dublu demers nonconformist. Mai întâi, selectarea a o sută

^{*} Lucrare realizată cu sprijinul SOP HRD - TOP ACADEMIC 76822

cincizeci de personaje considerate reprezentative pentru întreaga creație a scriitorului și gruparea celorlalte („dintre care unele se înscriu în serii tipologice deja tratate separat, altele nu dispun, după părerea mea, de pregnanța literară necesară, sunt apariții episodice, sumare, inconsistente, de coloratură sau, pur și simplu, de umplutură, alcătuiesc grupuri nediferențiate, informe sau figurează în bucăți fără valoare – estetică, documentară sau de altă natură – măcar meritore” – p. 9) într-un *Inventar exhaustiv al personajelor din proza și dramaturgia lui I.L. Caragiale*. Dacă din prima categorie fac parte, în mod firesc, Mița Baston, Crăcănel, Cațavencu, Mitică, Lache/Mache, Goe, Manolache Guvidi, Zița, Zoe și alții, lipsește, însă, nejustificat, naratorul. Adică acel personaj al scriiturii prin/în discursul căruia se configurează, parțial sau decisiv, celelalte personaje, universul de discurs care le conține și le motivează pe toate, precum și însuși textul narativ caragialian fundamentat pe o dualitate/duplicitate specifică a *dicțiunii* și, în egală măsură, a *ficțiunii*.

În al doilea rând, subiectivitatea, ca principiu de articulare a textului acestui dicționar anapoda cu intenție permite, în termenii autorului, „libertatea de a trata întregul material într-o manieră cât mai personală : relaxată, destinsă, fără inhibiții, dar și fără prejudecăți, degajată de constrângeri sau limitări de orice factură – teoretică, metodologică, stilistică... ; bineînțeles, cu asumarea tuturor riscurilor aferente.” – p. 9.

Întregul demers se justifică, de altfel, prin intenția curajoasă și deschis polemică de a schimba fața și instrumentele criticii literare și de a face, astfel, metadiscursul mai flexibil și mai onest. De vreme ce nu se poate anula nicicum subiectivitatea celui care scrie, atunci poate că asumarea deschisă a acestei subiectivități reprezintă un act de eliberare a criticii de vechi prejudecăți, de pretenția de autoritate și de obligativitatea judecăților de valoare. Privind dinspre text și personaje spre autorul lor, Gelu Negrea crede cu tărie în posibilitatea de a elimina – teoretic și, mai ales, procedural – atitudinea de până acum a criticii literare axate pe textele caragialiene. Adică, în termenii autorului, ce se întâmplă atunci când „găsim în Caragiale, de exemplu, nu *ce este*, ci doar *ce căutăm*, eliminând sistematic ori survolând superficial zonele care nu se conformează paradigmei inoculate în mentalul colectiv de inerții edificate în timp pe cultul argumentului autorității și ridicate la rang de judecată definitivă.” – p. 11.

Pe deplin meritoriu, demersul propus de Gelu Negrea are toate șansele să se înscrie în istoria alternativă a avangardei critice ce însoțește, doar aparent marginal, opera lui I.L. Caragiale.